

■ COLUMNA

Era in dètg «sbuau ner» duess tonscher

DA GIUSEP CAPAUL

Pader Clau Lombrisier, eloquent dominican, da Rabius a Turitg, ha constatau dacuort en LQ che partida(s) e Baselia(s) hagien la medema sort, numnadamein il treranavos e siemien aunc sil letg da mort dalla «lavina nera e baselgias plienas». En egl ha el segir era giu la Surselva d'antruras cun siu grond potenzial electoral dalla Partida cristiandemocratica (lavina nera) e casas da Diu plieinas. Tras menziunar ella medema fladada partida e Baselgia sedat il streng connex denter politica e sanctuari el senn era «d'unitad da ductrina» vivida. Daversas: Cu ins mava stediamein a messa la dumengia vegneva ei era votau e vuschau fetg serrau tenor parola u proposta dalla partida cristiana e mess il cedel ell'urna, savens gest avon baselgia. Il resultat: la Surselva catolica e cristiandemocratica recal-gava enormamein vuschs. Ei tunscheva manneivel d'esser representada a Berna cun 2-3 enina ed in sez garantiu el govern a Cuera.

Ils onns 90 eisi mal semidau. Dil «quartet sursilvan» a Berna e Cuera ei aunc restada la mesdad. E naven da quest atun eisi speranza aunc in. La Surselva ha realizau ad uras con serius ch'igl ei e sedecidida detschartamein da concentrar tuttas forzas per salvar siu mandat el cussegl naziunal. Ella radunanza da nominaziun dalla pcd Surselva – ed avon era ella Cadi –

ei perquei secristallisau ch'ei seigi conditio sine qua non dad ir cun in sulet candidat e da rabitschar quel aschi anavon sco pussevel sillla giesta dalla pcd cantunala. Ella Cadi ei quei vegniu decidiu unanimamein ed ella pcd regiunala cun duas tiaras. Sin fundament da quei clar verdict ha il candidat dalla Lumnezia, deputau *Marcus Caduff*, renziazia, demussond grondezia, era cun sustener il concandidat *Martin Candinas*, nominaus una-nimein.

Ins ha bein sentiu da quei levet vuschs lumnezianas ch'eran empau trumpadas e schizun disillusionadas ch'ins veva buca dau quella gada la schanza a dus candidats ed aschia era al lur. E quei ston ins schon capir, essend la Lumnezia buca stada representada pli dapi varga 70 onns a Berna. La Foppa (cumins da Glion e Rueun) han giu ils davos 50 onns adina in dils lur el cussegl dils stans, liung temps parallelmein in era el cussegl naziunal. Era la Cadi ha dapi 32 onns nuninterrottamein in cusselgier naziunal. Ella regenza ein tuttas treis subregiuns (Cadi, Foppa e Lumnez-

zia) stadas representadas ils davos 50 onns. La Lumnezia ha giu denter 1935 e 1978 dus ella regenza. Ins astga perquei specular ch'ei detti cul temps in trio. Il giuven candidat dalla Lumnezia ha schau saver ch'el vegli sco cau dalla fracciun survir vinavon al cantun. El la organisaizun sursilvana (oz pcd Surselva) deva ei ina lescha nunscrettia: riguardar tier nominaziuns per aultas incaricas en in cert turnus tuttas treis subregiuns.

Cun nominar Martin Candinas han ins buca mo fatg in pegliasis, mobein era gest purtau in star-pegliavuschs. 2006 eis el vegnius tschannius – cun 26 onns sco il pli giuven deputau dil Grischun – ella Cadi cul meglier resultat, medemainein 2010. L'emprema gada ha el fatg prest 1100, la secunda gada bunamein 1500 vuschs – cun ina distanza da 150, resp. 250 vuschs – sil proxim eligiu. Sin la giesta dils giuvens cristiandemocrats pil cusselg naziunal eis el ius 2007 lunschora cun la plema – tras in avantatg da prest 1000 vuschs sil secund – e gest aunc procurau che la pcd giuvna el Grischun ei vegnida alla testa da tuttas partidas dils giuvens.

L a lavina nera vegn buca pli. Mo in dètg «sbuau ner» ei bein aunc da muentar, tonpli ch'ins ha gia demussau detschartamein en plaids e decisiuns ch'ins vul e drova in Sursilvan el cussegl naziunal.

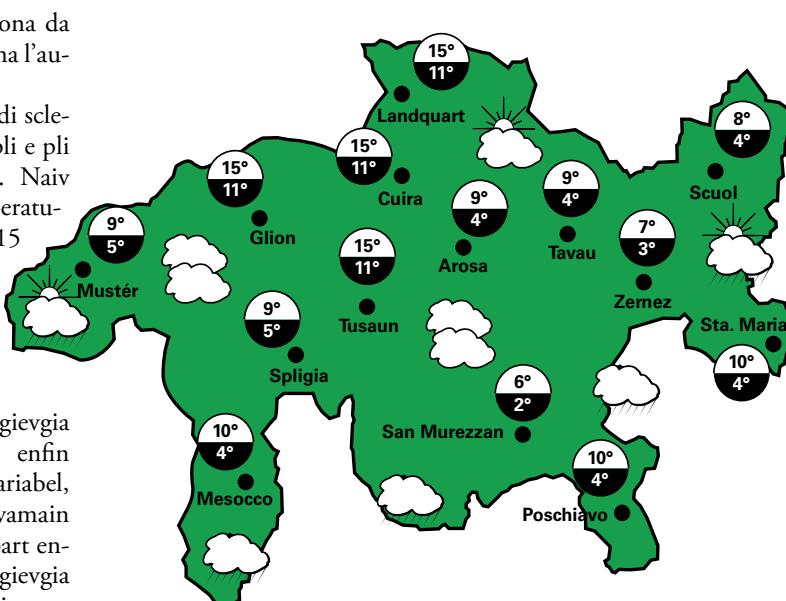
■ L'AURA

Pli e pli surtratg e precipitaziuns

Situaziun generala: Ina zona da pressiun bassa influenzecha l'autra dals proxims dis.

OZ: En il nord avant mezdi scleidas, en il decurs dal di pli e pli surtratg e precipitaziuns. Naiv enfin 1600 meters. Temperaturas cun favugn enfin 15 grads. En il sid ferma-mai surtratg e plievgia. En las Alps naiv enfin 1200 meters. Temperaturas enfin 10 grads.

Prognosas: En il nord la gievgia precipitaziuns cun naiv enfin 1400 meters. Venderdi variabel, sonda e dumengia danovamain precipitaziuns. Naiv per part enfin 500 meters. En il sid la gievgia variabel, il venderdi sulegliv.

OZ

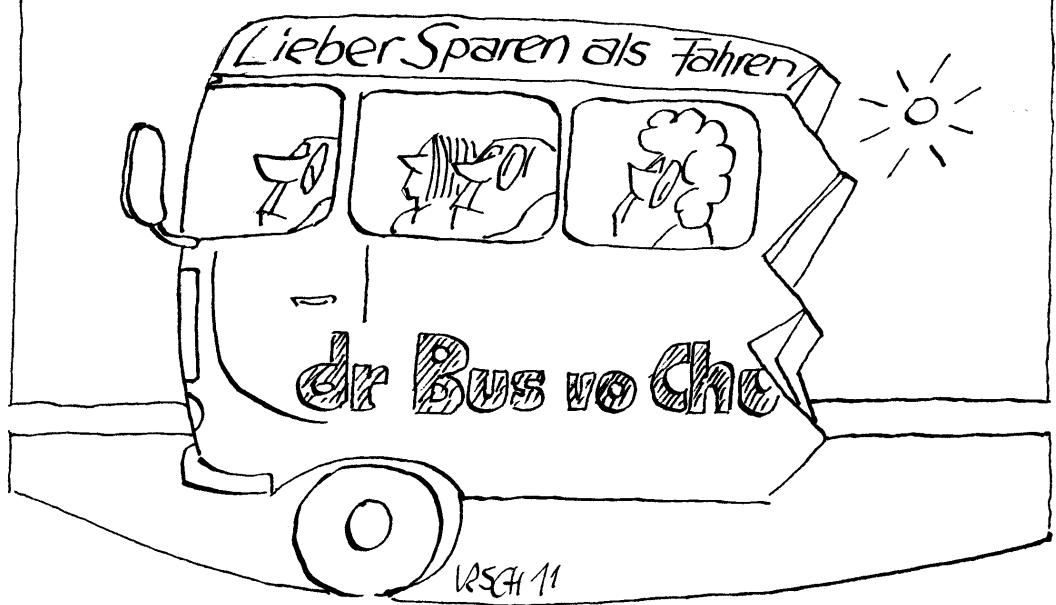
DIE SÜDOSTSCHWEIZ

In Lenzerheide ist alles bereit für die grosse Skishow

Bündner Tagblatt

Rückläufige Verluste aus Konkursen kleiner Trost

BT und LQ erhältlich an Ihrem Kiosk

Cuira: Il dictat da spargn dal cusselg communal tar il bus da la citad.

CARICATURA G. URSCHE

■ NOVITADS WWW.RTR.CH

Terrada per l'hotelier Giusep Fry

L'hotelier *Giusep Fry* na survegn betg posteriur ina lubientscha per legalisar ils edifizis ch'el ha construì illegalmain sin l'Uetliberg. Quai ha il Tribunal federal decidi. El sostegn cun quai las decisiuns da traiss instanzas precedentes da Turitg. Tenor il Tribunal federal sajan las terrassas che Fry ha construì illegalmain betg necessarias ord vista da l'economia da manaschi. Sur dals proxims passo decider la vischancia da Stallikon damai ch'ils edifizis en in ses territori.

Dispita pervia dal sport en scola

Il cusselg naziunal pretenda traiss uras obligatoricas gimnastica en l'entira Svizra. Il cusselg dals chantuns ha dentant danovamain decis da betg far prescripcions als chantuns. Cun questa ed ulteriuras differenzas va la nova lescha per promover il sport puspe enavos en il cusselg naziunal.

Lindt & Sprüngli po augmentar svieueta

Lindt & Sprüngli ha realisà l'onn passà dapi svieueta e gudagnà passa ina quarta dapi ch'il 2009. Sut il stritg èn quai 242 millions. Il creschament organic saja stà cun 7,3% surproporzionalmain aut. Pervia dal curs da stgomis dal ferm franc svizzer è la svieueta dentant s'augmentada mo per 2,2% sin passa 2,5 milliardas francs.

Managers d'UBS han gudagnà in terz dapli

Ils top managers da la banca UBS han gudagnà l'onn passà in terz dapli che l'onn 2009. La direcciuun dal concern vul dir 13 persunas han survegnà l'onn passà total 91 millions paja e bonus scriva l'UBS en sei rapport annual. Ils chef da la UBS *Oswald Grübel* ha desistì d'in bonus. El ha survegnà sia paja da basa da 3 millions.

Swisscoy duai restar en il Kosovo

Sco emprim cusselg ha il cusselg dals chantuns decis da prolongar l'engaschi da las truppas da la Swisscoy enfin la fin dal 2014. Ultra da quai duai il cusselg federal avair la pussiavlada d'augmentar il dumber maximal per 80 sin 300 persunas per maximal in onn. Dapi 1999 èn schuldads en servetsch en il Kosovo.

Il team da Helveticrobot cun ses «Puckman» sviluppà e construì sez. MAD

Al Campiunadi d'Europa

(mc) Cun in roboter «Puckman» ch'els han sviluppà e construì sezs vegnan 6 scolars da la scola chantunala a sa participar al campiunadi d'Europa a Vienna.

La concurrenzia a quest campiunadi vegn ad esser gronda, 18 teams ord 9 pajais han annunzià lur participaziun. Il team da Helveticrobot ha dus teams da robotic a la scola chantunala. Sia finamira è da motivar ils scolars per in studi d'inschigner.

bot consista dals giuvens students da san. *Gian Jörimann, Albert Planta, Florian Schäfer, Michael Baumann, Phillip Täschler e Marco Ruggia*. L'unión Helveticrobot ha dus teams da robotic a la scola chantunala. Sia finamira è da motivar ils scolars per in studi d'inschigner.

Taglia d'interpresas

Il cusselg federal na vul naginas midadas vid la reforma da la taglia d'interpresas. Malgrà ch'i pudess dar pli paucas entradis da taglia na veglia il cusselg federal betg midar la lescha, ha dirig la cusselgiera federal *Eveline Widmer-Schlumpf* en l'ura da dumondas dal cusselg naziunal. Ina lescha che saja vegnida

acceptada dal pievel pir il 2008 possia vegnir midada mo en cas gravants. I mondial cunzunt era per la «confidenza dal pievel en la legislaziun», ha punctuà Eveline Widmer-Schlumpf. Cun la reforma da la taglia d'interpresas van a perder a la confederaziun ed als chantuns en tut 4 en 6 milliardas francs.